

quam citius potest. hoc fiat ut premissum est.
 Crismato autem aliquo panno albo frons illius
 circumcingitur ne recens vinctio defluat aut de
 leatur. et septima die deponitur sicut supra vbi
 agitur de baptismo dictum est. Et in concilijs bel
 uaceni dicitur qd panno crismalis quo caput pu
 eri in fronte per episcopum uel in vertice per
 presbiterum crismati circumcingitur. potest ite
 rum super alium baptizatum imponi. Item non
 confirmatus non potest alium tenere in bap
 tismo vel in confirmatione. nec vir et vxor. uel con
 sanguineus. vel etiam plures teneant confirmā
 dum prout in baptismo dictum est.

De officio huius diei. R.
 Septimo loco de missa huius diei dicen
 dum est. In qua quidem plura sunt
 notabilia. Primo qd ante missam alta
 ria cooperiuntur. quod fit quia iaz ec
 clesia incipit resurrectionis prelude celebrare.
 Magna enim pars huius officij ad illam perti
 net et in resurrectione christus qui per altare sig
 nificatur. stola corporis indutus est. Item mini
 stri altaris preciosis et splendidis sunt vestib9
 decorati. ad significandum qd neophiti sunt in
 dumentis virtutum ornati. Item missa ideo nō
 cantatur solito more. quia in ea non dicitur in
 troitus qui est caput missae. eo qd ille qui est cas
 put et principium nostrum subtrahitur et in
 sepulchro silet. et nocte resurget. omis licet re
 surrexisset. tamen a suis nesciebatur. Vñ cū ma
 ria magdalena inuenit monumentum vacuū cre
 didit eum esse sublatum. Hac enim die et in vi
 gilia penth. seruam9 antiquū ecclesie more qui
 fuit ante papam celestinum secundum. quem in
 troitus in missa non dicebatur. sed a kyrieleyson
 incipiebatur. Incipit a kyrieleyson officium.
 quod est quedam vox leticie. De hoc qd neophi
 ti sunt renati. rogat ecclesia vt dominus eos in
 nouitate conseruare dignetur. Omnia enim que
 dicuntur vsq; ad euangelium ad eos referuntur.
 Sequitur. Gloria in excelsis deo. quod ideo cā
 tatur. quia par data est renatis. que ab angelis
 nunciata est in nocte natiuitatis. Cum ergo ipsi
 renouati sint gracia dei possunt cantare cum an
 gelis. Secundo ideo quoniam angeli qui primo
 illud nato domino cantauerunt pro renatis in
 baptismo gloriā. Tercio quia resurrectio xpi
 proxima est. ideo dicitur ille angelicus cantus.
 et cum ipsis angelis chorus exultat personanti
 melodia et campane siue signa etiā concrepant
 que hactenus fuerunt muta. Collecta etiam de
 renatis manifeste est que est. Deus qui hanc
 sacratissimam noctem gloria dominice resurrex
 tionis illustras. cōserua in noua familie tue p
 genie spiritum adopcioni quem dedisti nō.
 Cui premititur. dominus vobiscum et non par
 vobis. vt iam dicitur. Similiter epistola res
 fertur ad eos videlicet. Si conurrexeritis cū cri
 sto. que sursum sūt querite vbi christus est in dex
 tra dei. ad colocen. in. c. quasi diceret resurrexi

stis in baptismo a peccatis sicut christus resurre
 xit ab omnibus infirmitatibus suis. Sed ad qd
 debet laborare resurgentes et nisi ut ea que sur
 sum sunt optineant. ideo adicitur. que sursum
 sunt sapite. non que super terraz. id est celestia
 non terrena vobis sapiant. Et additur. mortui
 enim estis. et vita vestra abscondita est cū cri
 sto in deo. mortui enim estis peccato. et mortui
 estis vobis ut iā non vobis s; domino viuatis.
 Sicut dicit apostolus. viuo ego non ego. sed
 viuio in me christus. Vita autem nostra abscondi
 ta est in deo. ideo quia nondum apparet quid fu
 turi estis. sed cum apparuerit christus vita. appa
 rebitis cum christo in gloria. Ecce ad quid debet
 ant tendere neophiti scz vt sint et appareant cū
 christo in gloria ad quam representandam mini
 stri altaris solemnes vestes induunt. vel ut re
 natorum stolam innocencie demonstrant. In epi
 stola vero baptizati instruntur. Post episto
 lam sequitur alleluia quod est vox angelica siue
 canticum angelorum. sicut ostendit iohannes
 in epistola dicens. Audiui quasi vocem tubarū
 multarum in celo dicentium alleluia quia ange
 li gloriatur ppter baptizatos a dyaboli serui
 tute ereptos. et ad fidem conuersos. Et dicitur
 alleluia sine graduale. ad significandum qd ca
 put nōm quiescit. vbi enim est quies ibi non est
 motus. vbi autē non est motus. ibi non est ascē
 sus de gradu in gradum. quod significat gra
 duale. Ideo autem graduale non dicitur. quia
 baptizati nondum per opera in virtutibus gra
 dum fecerunt. Dicitur etiam tractus. qui signi
 ficat pacenciam. per quā expectare debent glo
 riam sempiternam quam sequens sabbatum in
 albis representat. In quo sabbato non cantatur
 graduale. quia non est necessarium bonum op9
 uel tractus. quia nec pacencia. sed duplex alle
 luia. pro duplici gloria scilicet anime et corpo
 ris. de hoc sub ti. de septem diebus post pascha
 dicit. Et preter morem ante tractum ponitur
 alleluia. quod est quedam vox leticie. ad notan
 dum leticiam neophitorum quaz habent de spi
 rituali nouitate. Sed qz graues sunt labores
 vie sequitur tractus qui dicitur a trahendo.
 Ad idem tamen inuitantur neophiti in versu al
 leluia. et in tractu videlicet ad dei laudem. Nam
 alleluia sonat laudate dominum. Et in versu al
 leluia dē. Cōfitemini domino id est laudate do
 minum et additur causa. quoniam bonus est in
 se et in nobis cum quibus misericorditer et be
 nigne egit dimittendo peccata in baptismo.
 Et cātatur tono resurrectionis scilicet octauo.
 Sed quia effectus benignitatis posset esse ad
 tem pus. ideo subditur. quoniam in seculum
 misericordia eius. ad idem etiam inuitantur in
 fctū. scz. Laudate dñm omis gētes. qm confirmata
 ē rē. reuera firmat nra q in eternum durat.
 sicut in versu alleluia dictum est. Nec antē duo
 scz misericordia et veritas in psalmis iunguntur
 ut nec misericordia iniusta. nec veritas iniusta.

austra credatur. Quare duplices laudes dicuntur. et quare tractus. et quare sub humiliori lingua dicitur sub ti. de septem diebus post pascha dicitur. Secundo ideo alleluia priusquam tractus dicitur. quia hebreæ lingua mater est et nobilissima omnium linguarum. propter auctoritatem diuine scripture. latina vero inferior quasi filia. propterea alleluia significat iudeos prius conuersos. tractus gentes. postea credentes. Tercio dicitur primo alleluia in memoria prioris status adsequitur tractus in memoria sequentis. Precedit etiam alleluia propter gaudium reuertentium de captiuitate babilonica. In alijs vero diebus graduale precedit alleluia propter profectum proficiendum. Deinde sequitur euangelium. Vespere autem sabbati. que lucebat in prima sabbati. **Matth. xxviii. ca.** in quo de sollicitudine mulierum circa sepulchrum et de misterio angelorum et de resurrectione saluatoris agitur usque nunc enim fuit sacrificium neophitorum. sed de hinc resurrectio ad memoriam reuocatur. Et nota quod vespere sabbati hic accipitur pro nocte et est sensus. vespere sabbati. id est in nocte sabbati. Sed quia credi posset quod venissent mulieres in principio noctis. uel in medio. ideo adiunctum est. que lucebat in prima sabbati. id est que pertinet ad lucem prime sabbati. Lucebat enim iam quando uenerat maria magdalena et altera maria uidere sepulchrum. et cetera. Ante euangelium autem non portatur lumen. nec etiam in quibusdam ecclesijs candelabra cum luminarijs stant ad missam super altare. Primo quia ille qui est uerum lumen nondum nobis redditus est. quoniam eius resurrectio nondum erat manifesta. immo credebatur adhuc in sepulchro latere. Secundo quia mulieres christum non uiderunt sed solummodo esse mortalem credentes occulte sine lumine ibant ad sepulchrum ut uiderent corpus ihesu. Tercio ad notandum cecitas cordis ignorantium ipsum resurgere posse. Incensum tamen fertur in signum quod mulieres tulerunt aromata ut uiderent ihesum. Rursus accensa luminaria non feruntur. sed incensum sic ad notandum quod tunc orationis affectio que per incensum exprimitur animis infirmorum non deest sed ueritatis lux que per accensa luminaria designatur eis etiam maliter non clarebat propter domini sepulchrum. Post euangelium non dicitur. **Credo.** et per hoc infirmorum animorum dubitatio denotatur quedam tamen ecclesie dicunt hoc die **Credo** ut per totam sequentem ebdomadam quo renati asseuerant se in eum tendere et ea que de christo dicta sunt in euangelio firmissime credere. Offerentorium quoque non dicitur. in quo significatur primo silentium mulierum que territe quasi cum silentio recesserunt a monumento ad quod fuerant. ut christo uigentium offerrent. Secundo quod ipse uenientes iuxta legis mandatum uigere corpus ihesu latenter uenerunt ad sepulchrum. et contra illud in silencio steterunt timentes responde

re angelo vel custodibus sepulchri. ergo eorum more cantores silent. Tercio quia nondum surrexit qui det nobis quod offerre possimus. Cantatur autem. sanctus. sanctus. sanctus. quod est angelorum canticum quia angeli tantum nichil timentes in sepultura domini et eius resurrectione quam non tacuerunt suum habuerunt misterium. In canone etiam scilicet infra actiones fit mentio de renatis. Agnus dei non cantatur. tum quia nondum surrexit. quod ipsi scirent qui in die resurrectionis dixit discipulis suis. pax uobis. Tu quia discipuli tunc desperauerant non credebant eum esse deum. qui redimeret israel. Unde cleophas dixit nos sperabamus quod ipse esset redempturus israel. quasi diceret iam non speramus. immo desperamus. Sed et mulieres que uenerunt ad monumentum. credentes corpus sublatum esse non credebant quod ipse peccata mundi tollere posset. Unde et maria magdalena que fuit magis sollicita audiuit a domino. Noli me tangere. nondum enim ascendi ad patrem meum subaudi in corde tuo id est nondum credis me esse equalem patri. ergo non credis me posse tollere peccata mundi. In quibusdam tamen ecclesijs dicitur ter agnus dei. sine dona nobis pacem. Non datur etiam pax in detestationem osculi iude proditoris. Et quia christus qui est uera pax nostra nondum pacem nunciauit. quia nondum surrexit qui in die resurrectionis apostolis ait. Pax uobis. Unde forte hic modus salutacionis scilicet pax uobis ab episcopo in principio huius missæ non dicitur. sed differtur ut nouam salutacionem in die resurrectionis sue populus affectuosus aspiciatur. In aliquibus tamen ecclesijs pax datur. eo quod gloria in excelsis cantatur. Pro communicacione etiam non cantatur. Primo ad notandum quod non erant tunc qui in fide christi communicarent. Secundo quia baptizati nondum communicauerunt. sed in die pasche communicare debent. Tercio quia nondum surrexit qui nobis daret quod communicemus. Quarto quia uespere que sequuntur uicem optinent postcommunicacionis. Quinto. quia omnes tacuerunt in christi conceptione et crucifixione. ideo cantores tacent. Cantoribus igitur tacentibus sacerdos suum implet officium. quia apostolis de resurrectione dubitantibus et mulieribus timentibus et nihil dicentibus christus ipse per suam gloriosam apparicionem quibus uoluit fecit se manifestum. Consequentem interuenandum id est dum sacerdos communicat adiciuntur breuissime uespere. scilicet. **Audate dominum omnes gentes.** que quasi non sunt uespere. quia sabbatum eterni quietis. quod per sabbatum figuratur. nullam habet uesperam. Fit etiam officium breue propter ipsos neophytos quibus omnia debent breuiter cantari. maxime primo die ne eis generetur fastidium ex prolixitate. Unde sub una collecta missa et uespere clauduntur. ne forte si finita missa dicerentur uespere. neophyti non auditis uesperis recederent

erentes habere licentia abeundi. vel iteo totum officium sub vna oracione completur. quoniam sacramentum baptismi i cristi passione communitur. vel iteo dies hec in missa non in vespera terminatur. ut xpus qui nos morte redemit sine fine laudetur qui est in secula benedictus. In quibusdam autem ecclesiis cantatur psalmus Laudate dominum sine gloria. quia filius qui est tertia persona in trinitate nondum scitur esse nobis redditus. Rursus inuitantur neophiti ad laudem domini per psalmum illum laudate. et ipsi se laudare respondet dicentes. quasi vnus homo per se vel per alios Magnificat anima mea dominum. Hoc sabbatum privilegium est. quia in eo fiunt ordines. cathedra cum post baptizantur. ceus benedicuntur. et plures lectiones leguntur.

De festo sancte pasche die. R.

Quod primo aliqua generalia premittemus. Consequenter vero de nocturno huius diei officio. Postmodum de diurno aliqua supponemus. Siquidem tempus paschale significat tempus illud quod erit post diem iudicii. quando videlicet ad patriam vitequam per adam amissimus. deo propiciante regrediemur. Quia consideratione potest dici hoc tempus regressiois. quod tamen incipit in octaua. In hac autem die resurrexit dominus que est mundi prima. et rediens ad caput est in octaua. ut dicitur in prophetia. vij. partis. de qua dicitur in paralipomenon i titulis psalmorum. quia octauam. sicut septem mundi etates precedunt quarum sex sunt viuentium et septem dormientium. et sic septem dies nostre recreacionis hanc diem precedunt. sic septem diebus a circumdederunt usque ad letare iherusalem precesserunt quas interposita dominice passionis memoria. hec dominica octaua et tatis representatiua sequitur. in qua etiam representatur quod sicut octaua est eadem cum prima sic restituetur homo in idipsum. et ad id quod fuerat conditus. ymo supra prime originis repabitur dignitatem et consequetur corporis et anime felicissimam immortalitatem. Qualiter dominus tribus diebus et tribus noctibus fuit in sepulchro. et qua hora resurrexit. et qua hora debet dici officium matutinum. etc. quare hac die pascha celebratur. dictum est sub quinta feria cene domini. et sub sabbato sancto. Sane pascha grecum nomen est. quod hebraice dicitur pphase. quod latine transitus interpretatur. secundum Bedam. non ergo dicitur pascha a passione. ex eo quia passim grece dicitur pati latine. sed dicitur a transitu. Et hoc primo secundum hystoriam ex eo quod exterminator angelus videns sanguinem in foribus israelitarum pertransiit. nec eos percussit. Tunc etiam populus ex egipto transiit id est exiit. tertiis die mare rubrum pertransiit. Secundo secundum allegoriam quia et in hoc tempore transit per baptismum ab infidelitate ad fidem. Tercio secundum tropologiam quoniam

hoc tempore transimus per contricionem et confessionem de vicis ad virtutes ut infra dicitur.

Quarto secundum anagogem. quia nunc cristus transiit a mortalitate ad immortalitatem. et faciet nos etiam transire. Unde in euangelio.

Cum vidisset ihesus inquit. quia venit hora ut transiret de hoc mundo ad patrem. etc. Nominamus autem hanc diem greco et non hebraico vocabulo. licet lingua hebraea dignior sit tamquam mater. Primo ne in hoc videamur iudaisare. Secundo ne in hoc imitemur quosdam hereticos dicentes euangelium sine ceremonialibus non sufficere ad salutem. Item ut in greco et non latino vocabulo propter auctoritatem. quoniam greca lingua antiquius romae. et in ytaliam tamen fuit auctoritatis. ut non solum dies solemnes grecis nominibus nuncuparentur. ut pascha. pentecosten. ypapanti. et epiphania. verum et dignitates. ut apostolicus. patriarcha. archiepiscopus. episcopus. et huiusmodi. **Ysidorus** tamen dicit quod pascha vocabulum non grecum sed hebreum est. Et innocentijs. dicit in quodam sermone quod pascha hebraice dicitur a pphase quod est transitus. grece vero a pphas quod est passio. **Augustinus** dicit. quod hoc nomen pascha per diuinam dispositionem contractum est. ex hoc nomine greco passie. quod passio interpretatur. et ex hoc nomine hebreo pphase quod est transitus interpretatur. nam hec duo nomina conueniunt in hoc nomine pascha. tam secundum significationem quam secundum vocem. Secundum significationem enim quoniam in passione cristi fuit eius transitus unde merito hoc nomen habet intellectum utriusque nominis. et est latinum. ut sic ex duabus linguis fiat tertia. scilicet latina. Et est hoc nomen pascha prime declinationis et neutri generis. quod solum in tribus grecis nominibus inuenitur. scilicet pascha manna et mammona. Vel est tertia declinationis. ut dicatur paschatis. sicut de fantasma tis. Vocatur autem pascha ipsa dies resurrectionis et etiam tempus a dominica in ramis palmarum usque ad octauas pasche quoniam in dominica ipsa inducebatur agnus qui in quinta feria immolari debebat. verum tamen secundum vulgi consuetudinem dominica in ramis palmarum dicitur pascha floridum. feria sexta pphase. hodierna vero dies pascha. olim tamen proprie dicebatur pascha dies illa qua agnus immolabatur. Solemnitas pasche antonomastice dicitur solemnitas solemnitate eo quod ceteras solemnitates huius solemnitatis nobilitas antecedit. et omnes dies dominici sunt octaua huius festi. ut dicitur in prophetia. vij. partis. et in ea omnia leticie insignia proponuntur. Templum quoque mundatur. et ornatur in parietibus quia in eis corine et pallia extenduntur. et in choro dorsalia. et tapeta. extenduntur. et banchalia. disponuntur. velamen etiam quod erat ante crucem vel in altum dirigitur vel remouetur vel post altare ponitur. ad uotandum quod prius